

कक्षा-11 (2024-25)

संस्कृतम् (105)

अवधि: होरात्रयम्

पूर्णांकाः- 80

वार्षिकमूल्यांकनाय निर्मिते प्रश्नपत्रे चत्वारो भागाः भविष्यन्ति -

'क' भागः अपठितावबोधनम्	10 अंकाः
'ख' भागः रचनात्मककार्यम्	15 अंकाः
'ग' भागः अनुप्रयुक्तव्याकरणम्	20 अंकाः
'घ' भागः	35 अंकाः

(i) पठितावबोधनम् (25 अंकाः)

(ii) संस्कृत-साहित्येतिहासस्य सामान्यपरिचयम् (10 अंकाः)

'क' भागः	
अपठितावबोधनम्	(10)
1. एकः अपठितः गद्यांशः 80-100 शब्दपरिमितः गद्यांशः, सरलकथा • एकपदेन पूर्णवाक्येन च अवबोधनात्मकं कार्यम् (2+4) • समुचितशीर्षकलेखनम् (1) • अनुच्छेदाधारितं भाषिकं कार्यम् (3) भाषिककार्याय तत्त्वानि- ✓ वाक्येषुकर्तृ - क्रियापदचयनम् ✓ विशेषण - विशेष्य चयनम् ✓ पर्याय- विलोमपद - चयनम् ✓ सर्वनामस्थाने संज्ञाप्रयोगः	10
'ख' भागः	
रचनात्मककार्यम्	(15)
2. औपचारिकम् अनौपचारिकं पत्रम्/प्रार्थनापत्रम् (मंजूषायाः सहायतया रिक्तस्थानपूर्तिं कृत्वा पूर्ण पत्रं लेखनीयम्)	5

3. लघुकथा (शब्दसूचीसाहाय्येन, रिक्तस्थानपूर्ति-माध्यमेन) 4. वार्तालापे एकपक्षपूरणम्	5 5
'ग' भागः	
अनुप्रयुक्तव्याकरणम्	(20)
5. सन्धिः -पाठ्यपुस्तके प्रयुक्तपदानां सन्धिविच्छेदः सन्धिकरणं च । स्वरसन्धिः ➤ दीर्घः, गुणः, वृद्धिः, यण्, अयादिः । व्यञ्जनसन्धिः ➤ श्चुत्वम्, ष्टुत्वम्, जश्त्वम्, अनुस्वारः, परसवर्णः । विसर्गसन्धिः ➤ सत्वम्, उत्त्वम्, रुत्वम्, लोपः	3
6. प्रत्ययाः (प्रकृति-प्रत्यय-संयोजनं वियोजनं च) ➤ क्त्वा, ल्यप्, तुमुन्, तव्यत्, अनीयर्, क्त, क्तवतु ।	3
7. शब्दरूपाणि- विभक्त्यनुसारं वाक्यप्रयोगः । ➤ अजन्ताः-रमा, कवि, पति, मति, नदी, शिशु, धेनु, मधु, वधू, पितृ, मातृ-समानान्तरप्रयोगाश्च ➤ हलन्ताः - राजन्, गच्छन्, भवत्, आत्मन्, विद्वस्, वाच् समानान्तरप्रयोगाश्च । ➤ सर्वानामानि- सर्व, यत्, तत्, किम्, इदम्, (त्रिषु लिंगेषु)	3
8. पंचलकारेषु अधोलिखितधातूनां वाक्येषु प्रयोगः । परस्मैपदिनः ➤ भू, कृ, पा, स्था, दृश्, अस्, कथ्, भक्ष्, घ्रा, कृध्, हन्, श्रु, क्री, ग्रह् आत्मनेपदिनः ➤ लभ्, सेव्, मुद्, याच् ।	3
9. कारक-उपपदविभक्तिप्रयोगः	3
10. सामान्यं वाच्य-परिवर्तनम् (लट्-लृट्-लकारयोः)	2
11. अशुद्धि-संशोधनम् (लिंग-वचन-विभक्ति-कालाधारितम्)	3
'घ' भागः	
पठितावबोधनम्	(25)

12. गद्यांशम् अधिकृत्य अवबोधनात्मकं कार्यम् प्रश्नप्रकाराः – एकपदेन पूर्णवाक्येन च प्रश्नोत्तराणि भाषिककार्यम्– ✓ वाक्येषुकर्तृ –क्रियापदचयनम् ✓ विशेषण – विशेष्य चयनम् ✓ पर्याय– विलोमपद – चयनम् ✓ सर्वनामस्थाने संज्ञाप्रयोगः	5
13. पद्यांशम् अधिकृत्य अवबोधनात्मकं कार्यम् प्रश्नप्रकाराः – एकपदेन पूर्णवाक्येन च प्रश्नोत्तराणि भाषिककार्यम्– ✓ पद्यांशेकर्तृ –क्रियापदचयनम् ✓ विशेषण – विशेष्य चयनम् ✓ पर्याय– विलोमपद – चयनम् ✓ सर्वनामस्थाने संज्ञाप्रयोगः	5
14. नाट्यांशम् अधिकृत्य अवबोधनात्मकं कार्यम् प्रश्नप्रकाराः – एकपदेन पूर्णवाक्येन च प्रश्नोत्तराणि भाषिककार्यम्– ✓ वाक्येषुकर्तृ –क्रियापदचयनम् ✓ विशेषण – विशेष्य चयनम् ✓ पर्याय– विलोमपद – चयनम् ✓ सर्वनामस्थाने संज्ञाप्रयोगः	5
15. भावार्थे रिक्तस्थानपूर्तिः प्रदत्ते भावार्थ त्रये शुद्धभावार्थ चयनम्	3
16. प्रदत्तेषु अन्वयेषु रिक्तस्थानपूर्तिः	3
17. प्रदत्त वाक्यांशानां सार्थकं संयोजनम्।	2
18. प्रदत्त पंक्तिषु प्रसंगानुसारं पदानाम् अर्थलेखनम्।	2
‘घ भागः’	
(ii) संस्कृत-साहित्येतिहासस्य सामान्यः परिचयः (10)	
19. संस्कृतभाषायाः उद्भवः विकासश्च	3
20. वैदिकसाहित्यम् (वेदाः, ब्रह्मण-आरण्यकानि, उपनिषदः, वेदांगानि) (1+1+1+1)	4
21. रोमायणम्, महाभारतम्, पुराणानि च (1+1+1)	3

क्र० सं०	विषयाः	प्रश्नप्रकारः	मूल्यभारः
'क' भागः अपठितावबोधनम्			
1.	एकः अपठितः गद्यांशः 80-100 शब्दपरिमितः	अति-लघूत्तरात्मकौ पूर्णवाक्यात्मका शीर्षकम् (लघूत्तरात्मकः) भाषिककार्यम् (बहुविकल्पात्मकाः)	1x2=2 2x2=4 1x1=1 1x3=3
'ख' भागः रचनात्मककार्यम्			
2.	पत्रम्	निबन्धात्मकः	(1/2)x10=5
3.	लघुकथापूर्तिः	निबन्धात्मकः	(1/2)x10=5
4.	वार्तालापे एकपक्षपूरणम्	निबन्धात्मकः	1x5=5
'ग' भागः अनुप्रयुक्तव्याकरणम्			
5	सन्धिः	लघूत्तरात्मकाः	1x3=3
6	प्रत्ययाः	लघूत्तरात्मकाः	1x3=3
7	शब्दरूपाणि	लघूत्तरात्मकाः	1x3=3
8	धातुरूपाणि	लघूत्तरात्मकाः	1x3=3
9	कारक-उपपदविभक्तिप्रयोगः	लघूत्तरात्मकाः	1x3=3
10	वाच्यपरिवर्तनम्	बहुविकल्पात्मकाः	1x2=2
11	अशुद्धि-संशोधनम्	बहुविकल्पात्मकाः	1x3=3
'घ' भागः (i)पठितावबोधनम्			
12.	गद्यांशः	अति-लघूत्तरात्मकौ पूर्णवाक्यात्मकौ लघूत्तरात्मकौ(भाषिककार्यम्)	1/2x2=1 1x2=2 1x2=2
13.	पद्यांशः	अति-लघूत्तरात्मकौ पूर्णवाक्यात्मकौ लघूत्तरात्मकः(भाषिककार्यम्)	1/2x2=1 1x2=2 1x2=2
14.	नाट्यांशः	अति-लघूत्तरात्मकौ पूर्णवाक्यात्मकौ लघूत्तरात्मकौ(भाषिककार्यम्)	1/2x2=1 1x2=2 1x2=2
15.	भावार्थलेखनम्/शुद्धभावार्थचयनम्	निबन्धात्मकः	1x3=3
16.	अन्वयः	निबन्धात्मकः	1x3=3
17.	वाक्यांशानां सार्थकं संयोजनम्	लघूत्तरात्मकाः	1/2x4=2
18.	प्रसंगानुसारं पदानाम्	लघूत्तरात्मकाः	1/2x4=2

	अर्थलेखनम् ।		
19.	संस्कृतभाषायाः उद्भवः विकासश्च	लघूत्तरात्मकाः	1x3=3
20.	वैदिकसाहित्यम्	लघूत्तरात्मकाः	1x4=4
21	रामायणम्, महाभारतम् पुराणानि च	लघूत्तरात्मकाः	1x3=3
सम्पूर्णं भारः			80

पाठ्यपुस्तकम्— भास्वती प्रथमो खण्डः (पाठ्यपुस्तकम्), राष्ट्र शैण अनुण प्रण परि० द्वारा प्रकाशितम् ।

ध्यातव्यः—प्रश्नपत्रेऽस्मिन् विंशतिप्रतिशतप्रश्नानि वस्तुनिष्ठ रूपेण भविष्यन्ति ।

कक्षा –11

विषय— संस्कृत

पुस्तक का नाम— भास्वती प्रथमो भागः

अध्याय स०	पाठ का नाम
1.	कुशलप्रशासनम्
2.	सूक्तिसुधा
3.	ऋतुचर्या
4.	वीरः सर्वदमनः
5.	शुकशावकोदन्तः
6.	भव्यः सत्याग्रहाश्रमः
7.	संगीतानुरागी सुब्रह्मण्यः
8.	वस्त्रविक्रयः
9.	यद्भूतहितं तत्सत्यम्
10.	स मे प्रियः
11.	अथ शिक्षां प्रवक्ष्यामि

आन्तरिक मूल्यांकन

कक्षा-11

क० स०	मूल्यांकन बिन्दु	अंक
1.	श्रवण कौशल	4
2.	वाचन कौशल	4
3.	परियोजना कार्य	
	अ-विषय वस्तु	3
	ब-भाषा एवं प्रस्तुति	2
	स-शोध एवं मौलिकता	2
4	सतत मूल्यांकन	5
	योग	20